

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:1994

av Désirée Pethrus m.fl. (KD)

Jämställdhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt utvecklingsbistånd med genderperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU sätter upp tydliga mål i syfte att efterleva resolution 1325 i alla konflikter där EU involveras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillämpa öppna och transparenta rekryteringar för offentliga tjänster och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera redovisningen av könsfördelningen av chefer i årsredovisningslagen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jämställdhetsintegrera statens myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda heltidstjänster till anställda inom offentliga sektorn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka jobbdiskriminering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram förslag till ändring i premiepensionssystemet så att pensionspoängen automatiskt delas mellan småbarnsföräldrarna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka omfattningen av RUT-avdraget till att omfatta fler tjänster och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avfärda kvotering i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bibehålla jämställdhetsbonusen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för Tillväxtverkets anslag återuppta det ambassadörsprogram för kvinnliga företagare som regeringen avslutat och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla verktyg för arbetsgivare att kartlägga om och hur kvinnor och män exponeras i olika grad på arbetsplatsen som riskfaktor för sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga medel ska främja att flickor och pojkar får lika möjligheter till del i planering av fritidsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgängligheten till förebyggande arbete och den s.k. första linjen (primärvården, elevhälsan, ungdomsmottagningar) och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en bred utredning för att kartlägga och undersöka orsakerna till psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyldighet för kommuner att erbjuda minst ett föräldrastödsprogram under barnens uppväxt och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att hindra våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en samtyckeslagstiftning i någon form snarast bör införas i svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen bör ges ökade resurser för att arbeta förebyggande mot våld mot kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra sociala mediers upphovsmän ansvariga för kränkningar som sprids från deras medieplattformar utan att de tas bort och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa lagstiftning som särreglerar hedersbrott i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka kursen samhällsorientering för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge offer för trafficking en villkorlös reflektionsperiod på minst 30 dagar då de inte kan utvisas och tillkännager detta för regeringen.

Ideologiska och historiska utgångspunkter

Kristdemokraterna hävdar att grunden för ett framgångsrikt jämställdhetsarbete är insikten om alla människors lika värde. Övertygelsen om att vi oavsett ras, kön, ålder, religion, social ställning eller sexuell läggning ställning har samma värde och därmed samma rättigheter, har lett till en världsvid kamp mot diskriminering. Trots en historia av utveckling och enorma framsteg, måste varje generation på nytt vinnas för tanken om det okränkbara människovärdet och för insikten om ovedersägliga, universella rättigheter och skyldigheter.

Utgångspunkten för Kristdemokraternas arbete för jämlikhet, och i det här fallet jämställdhet, är det historiskt rika arv som den kristna idétraditionen utgör. Detta är inte enbart källsprång för vår ideologi, utan ligger också till grund för naturrättstänkandet, upplysningens idéer om mänskliga fri- och rättigheter, FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna. Dessa har samtliga hämtat sin inspiration från kamp för kristna filosofer, vars ledstjärna utgjorde alla människors lika värde och var en kamp för kristen etik och naturrätt, för religionsfrihet och tolerans. Det finns starka och legitima skäl att tala om en jämlikhetens och jämställdhetens förhistoria, där kampen om mänskliga fri- och rättigheter går tillbaka på en idétradition och människosyn som är långt äldre än såväl liberalism som socialism. Den kristna idétraditionen med grundläggande värden som frihet, kunskap och sanning har inspirerat och legat till grund för både jämställdhetssträvanden och våra politiska ideologiers frihetstema.

De värden som utkristalliseras ur ovan beskrivna kristna tankegoods, underbygger så den moderna kampen för jämställdhet, samt förser den med etiska perspektiv. Exempel på sådana värden eller principer är bland annat människovärdesprincipen, värnandet av det gemensamma bästa, solidaritetsprincipen, personalismen och subsidiaritetsprincipen.

Genom sin rationella och fria natur är varje människa en person. Varje människa är ett mål i sig, sitt eget ändamål. Ingen får äga henne eller på ett kränkande sätt använda henne som ett medel. Denna människosyn, benämnd personalism i kristdemokratisk ideologi, medför att alla människor har samma absoluta och okränkbara värde.

Ur ett historiskt perspektiv är jämställdhet således inte främst en kvinnofråga utan en fråga om mänskliga fri- och rättigheter. Arbetet för att öka rättvisa och valfrihet mellan

könen, kan och får inte begränsas genom att betraktas med utgångspunkt från ”kvinnors rättigheter”, utan bör ses som kvinnors (och mäns) mänskliga rättigheter.

Med avstamp i en ideologi som likt naturrätten tar fasta på absoluta och universella värden, följer också en naturlig medvetenhet om förekomsten av orättfärdiga strukturer. Dessa manifesteras exempelvis i orättvis lönesättning, osynliggörande av värdefullt samhällsarbete, som främst utförs av personer tillhörigt ett visst kön, såsom hemarbete och anhörigvård.

Insikten om orättfärdiga strukturer blir i högsta grad aktuellt i diskussionen om traditionella könsroller när människor pressas in i orättfärdiga sociala strukturer och förväntningar. På flera samhällsområden, till exempel vad avser kvinnors respektive mäns val av olika utbildningar, handlar arbetet mot orättfärdiga strukturer dock snarare om att skapa reella val och handlingsalternativ än om att få på förhand bestämda eller föredragna statistiska utfall.

Om alla människor, oavsett kön, genom alla tider, hade fått leva i harmoni med sina mänskliga fri- och rättigheter hade inte arbetet för jämställdhet behövts. Orättfärdiga strukturer på grund av kön hade inte funnits. Diskriminering på grund av kön hade inte existerat. Men verkligheten är långt ifrån någon sådan utopi. Därför behövs en nationell och internationell kamp för alla människors fri- och rättigheter, oavsett ålder, religion, social position, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, och som i det här fallet specifikt kön. Kristdemokrati rymmer som politisk filosofi en teoretiskt och praktiskt hållbar grund för jämställdhetsarbetet. Andra politiska alternativ med en oklar eller bristfällig människosyn och med alternativa etiska grunduppfattningar misslyckas eller ger en otillräcklig grund.

Vårt ansvar för kvinnor utanför Sverige

Diskriminering av kvinnor i utvecklingsländerna innebär att de trots att de i genomsnitt arbetar fler timmar om dygnet, får lägre lön, är mindre läs- och skrivkunniga samt har ett lägre energiintag i förhållande till sin kroppsvikt i jämförelse med männen. Då det oftast är flickorna som prioriteras bort när föräldrar ska bekosta barnens utbildning, tenderar de att bli kvar i tungt jordbruksarbete.

När bistånd i ökad omfattning riktas till kvinnor i mottagarländerna skapar deras direkta deltagande och inflytande ett djupare, bredare och stabilare folkstyre. Bistånd riktat till kvinnor gagnar i allmänhet även barn och effekten är därför tvåfaldig. Det finns ett flertal exempel på att kvinnor bidrar direkt till en effektivare utveckling på flera olika plan. Det är viktigt att ett genderperspektiv finns på biståndet, så att hänsyn tas till både kvinnors och mäns behov.

Kristdemokraterna anser att jämställdhetsfrågor är avgörande för att uppnå effektiv och hållbar utveckling i utvecklingsländerna. Uppskattningar från USA:s motsvarighet till Sida, Usaid, gör gällande att om tio procent fler flickor gick i skolan skulle världens samlade bruttonationalprodukt (BNP) öka med i genomsnitt tre procent. Kristdemokraterna förordar att svenska biståndsmedel prioriterar jämställdhetsfrämjande insatser.

Makt och inflytande

Jämställdhet är en fråga om demokrati. Oberoende av kön ska alla människor ha samma rättigheter och möjligheter att påverka och delta i samhällsutvecklingen. Därför är det viktigt att män och kvinnor finns representerade i olika beslutande församlingar för att både mäns och kvinnors kompetens, perspektiv och prioriteringar ska tas tillvara.

Det är angeläget att statens myndigheter successivt skärper kraven på myndigheter att arbeta med jämställdhet, både internt och i den utåtriktade verksamheten. Det övergripande uppdraget att jämställdhetsintegrera verksamheten bör successivt införas i myndigheternas instruktioner.

Regleringsbrevens bör innehålla tydliga krav på återrapportering av hur verksamheten bidragit till att uppfylla de jämställdhetspolitiska mål som är tillämpliga i respektive fall.

Att kvotera efter kön i fördelningen av positioner i samhället riskerar att verka kontraproduktivt för målet om jämställdhet. Det handlar i många stycken om att långsiktigt ändra på attityder och värderingar, så att alla kan använda sin fulla potential i olika uppdrag. Risken med kvotering är att det blir en förändring som saknar förankring på djupet.

Att kvotera till styrelser i bolag innebär ett intrång i äganderätten. Börsbolagens styrande funktioner utgör ofta referenspunkter för debatten om könsfördelningen i samhället. Flera partier anser denna arena vara prioriterad för kvoteringsinstrumentet. Vi tror det behövs ett tryck i frågan, men vi tror inte kvotering är rätt väg att gå.

Enligt Andra AP-fondens kvinnoindex 2015 ökade andelen kvinnor i börsbolagens styrelser för andra gången på tre år och uppgår för 2015 till 27,9 procent jämfört med 24,7 procent föregående år. Andelen kvinnor i börsbolagens ledningar ökar också och uppgår för 2015 till 19,5 procent (18,4). Samtidigt bör understrykas att statistiken många gånger utgår från ett fåtal personer som är berörda vilket gör utslaget känsligt för variationer.

I den jämställdhetsstatistik som SCB upprättar framgår att könsfördelningen på många områden utjämnats under Alliansens tid vid makten. Mycket beror på ett aktivt arbete för att uppnå ökad jämställdhet och att verkligen leta efter rätt kompetens. För tio

år sedan kunde skevhet iakttagas i flera sammanhang då ett köns representation understeg 40 procent. Glädjande nog är fördelningen betydligt jämnare nu.

<u>Sammanhang för fördelning kvinnor/män</u>	<u>2005</u>	<u>2015</u>
Ledamöter i statliga bolagsstyrelser	40/60	48/52
Förtroendeuppdrag i kommuner och landsting	41/59	43/57
Ordförandepost i kommuner	30/70	29/71
Ordförandepost i landsting	44/56	45/55
Chefspost inom staten	35/65	46/54
Chefspost inom landsting	48/52	73/27
Chefspost inom kommun	59/41	68/32
Landshövdingar	24/76	62/38
Sty-ledamöter i börsnoterade företag	16/84	26/74
Chefsposition inom privat sektor	19/81	29/71

Figur 1. Indikatorer för fördelning av makt och inflytande, jämförelse 2005-2015. SCB.

Det är fortfarande möjligt enligt figur 1 att iaktta skevheter i flera kategorier där något av könen dominerar. Genom att göra ansökningsförfaranden transparenta och tillgängliga förhindras att etablerade nätverk som kanske är könshomogena premierar sina egna. Det är därför tillsättningen av offentliga ledningspositioner och utnämningsspolitik sker med öppna förfaranden där man tillämpar annonsering, upprättar kravprofil och dokumenterar tjänstetillsättningen. Det var också vägledande för alliansregeringen när man med Mats Odell som kommun- och finansmarknadsminister förändrade rekryteringen av myndighetschefer från en sluten utnämningssprocess till ett mer öppet rekryteringsförfarande.

Det är glädjande att skevheter i representationen i de politiska församlingarna minskat även om det återstår arbete att göra. Alla partier har ansvar för att den utvecklingen fortsätter. Det går att iaktta en skevhet bland chefer inom privat sektor. Delegationen för jämställt arbetsliv har föreslagit att för årsredovisningslagen (1995:1554) ändra lydelsen så att skyldigheten för uppgiftslämning om fördelningen mellan kvinnor och män bland styrelseledamöter, verkställande direktör och andra

personer även inkluderar chefer. Förslaget skulle främja transparensen beträffande jämställdhet och bör därför övervägas.

Lika möjligheter till trygghet

Pensioner

Kvinnor kan idag förvänta sig en lägre pension än män, vilket beror på att kvinnor i regel har en lägre livsinkomst än män. Detta kan i sin tur härröras ur ojämlikheter i lönebildningen, att kvinnor förvärvsarbetar i mindre utsträckning bland annat för att de tar ett större ansvar för barn, samt att kvinnor oftare drabbas av ohälsa.

Idag kan premiepensionen överföras mellan makar, men det kräver aktiv begäran. Många känner inte till eller utnyttjar denna möjlighet. Kristdemokraterna anser att grundregeln bör vara att hela premiepensionen automatiskt delas lika mellan föräldrarna tills barnet är tolv år. Den som önskar frångå denna regel bör skriftligt begära detta. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med ett förslag.

Lika möjligheter till försörjning och arbete

Svenska kvinnors förvärvsfrekvens ligger bland de högsta i världen. Trots detta har vi en från europeiskt perspektiv mycket könssegregerad arbetsmarknad. Enligt rapporten Under luppen (Arbetsmiljöverket 2013) har Sverige Västeuropas näst mest segregerade arbetsmarknad. Kommuner och landsting har i huvudsak varit kvinnornas arbetsmarknad där många kvinnor gör ovärderliga insatser inom vård, skola och omsorg. Historien i den offentliga sektorn är dock kantad av sämre möjligheter till karriär och löneutveckling där arbetstagaren saknar möjlighet att låta arbetsgivare konkurrera om deras arbetskraft.

Under de år som alliansregeringen regerade möjliggjordes en rad reformer som bidrog till att bryta det förhärskande arbetsgivarmonopolet, förbättra utvecklingsmöjligheterna och tryggheten i traditionellt kvinnodominerade yrkeskategorier. Införandet av lag om valfrihetssystem, LOV, som verktyg för kommuner och landsting att konkurrenspröva verksamhet genom att överlåta valet av utförare till brukaren inom funktionshinders- och äldreomsorg samt hälso- och sjukvårdstjänster, har spelat en viktig roll för att frigöra kvinnors kompetens.

Svenskt Näringsliv konstaterar i en utvärdering 2011 att mediantillväxten av antalet företagsamma kvinnor inom vård och omsorg i kommuner som infört LOV (lagen om valfrihetssystem) uppgick till 3,8 procent medan den låg stilla i övriga kommuner. Värde av att släppa in flera aktörer som bryter arbetsgivarmonopolet i de kvinnodominerade yrkena bör inte underskattas. Det växande antalet privata vårdföretag främjar också den ökade representationen av företagsledare som är kvinnor.

En annan, traditionellt sett, kvinnodominerad sektor som länge präglats av många otrygga anställningsförhållanden är hushållsnära tjänster. Genom avdraget för hushållsnära tjänster (RUT) har en dynamisk tjänstesektor öppnats som kraftigt stimulerat kvinnors företagande men också gett förbättrade arbetsvillkor och lönekonkurrens för dess arbetstagare.

I sammanhanget är det beklagligt att den nuvarande regeringen på flera sätt agerar för att beskära och åderlåta de arbetsmarknadssektorer där kvinnor på senare år fått se en tillväxt och förbättring av sina arbetsvillkor. Under valrörelsen talade Stefan Löfven om en ”jobbstreaming”, där alla förslag skulle präglas av jobblinjen. Förslag som leder till färre jobb skulle med ”jobbstreaming” inte läggas fram. Agerandet för att kväva välfärdsföretagares vinstmöjligheter och stymningen av RUT-avdragets omfattning står i stark kontrast till allt tal om ”jobbstreaming”. RUT-sektorn, liksom andra tjänstebaserade branscher, präglas av låga trösklar och en potential för tillväxt och innovation. Regeringen bör därför främja denna sektor genom att utöka omfattningen av skatteavdraget till att omfatta fler tjänster. Ett exempel dit RUT-avdraget kan utökas är vissa tvättrelaterade tjänster.

Kvinnors företagande har under ett flertal år gått i en starkt positiv trend parallellt med att alliansregeringen genomfört reformer som frigjort tidigare reglerade sektorer för företagande. Tillväxtverket konstaterade att andelen företag som drivs av kvinnor ökat med 34 procent mellan 2006 och 2012. Svenskt Näringsliv konstaterar 2015 att kvinnor som leder företag ökat från 5,9 procent till 7,5 procent under en tioårsperiod. Det är därför oroande att det nu går att konstatera ett negativt trendbrott som sammanfaller med den nya regeringens inskränkningar för de tidigare så expansiva branscherna. The Global Entrepreneurship Monitor (GEM) är världens mest extensiva studie i entreprenörskap med internationella jämförelser utifrån 200 000 respondenter i 73 länder. I GEM:s definition av entreprenörskap sjönk den svenska andelen från 8,2 procent 2013 till 6,7 procent 2014, vilket fick Sverige att rasa från plats 10 till 18 bland de 29 jämförbara länder som karaktäriseras som innovationsdrivna.

Tappet i svenskt entreprenörskap drivs främst av ett kraftigt fall i andelen entreprenörer bland kvinnor. Närmare 40 procent färre kvinnor var entreprenörer 2014 jämfört med året dessförinnan. För att inte helt förlora de framsteg som gjorts för kvinnors arbetsvillkor och företagande bör även dagens regering överväga en politik vars reformer främjar ett fritt och vitt företagande.

Ambassadörer för kvinnors företagande

Under alliansregeringens försorg gavs Tillväxtverket 2007 i uppdrag att utse ambassadörer för kvinnors företagande. Projektet skulle bidra till att synliggöra

kvinnors företagande och bredda bilden av företagande. Ett särskilt fokus under programperioden var kvinnor som driver innovativa företag i tjänstesektorn. Under den första omgången valdes cirka 800 kvinnor ut som ambassadörer vilka utan ersättning mötte strax över 130 000 personer under perioden 2011–2014. Den nuvarande regeringen valde att inte förlänga uppdraget vilket därmed avslutades årsskiftet 2014/15. Kristdemokraterna anser beslutet att avsluta projektet beklagligt och förordar att det återupptas inom ramen för Tillväxtverkets anslag.

Att förena familjeliv och arbetsliv

Kristdemokraterna menar att politiker, arbetsgivare och fackföreningar tillsammans bör främja former för ett mer barnvänligt arbetsliv, ett arbetsliv som också möjliggör aktivt föräldraskap. Föräldraskapet bör självfallet betraktas som kompetenshöjande och en viktig samhällsuppgift. Utgångspunkten skall vara att förbättra situationen för barnen och minska föräldrars stress. Arbetet bör ske tillsammans med arbetsmarknadens parter.

Många larmrapporter har visat att många barn idag mår psykiskt dåligt. När barn hör av sig till Bris återkommer ofta att barnen känner sig ensamma utan någon vuxen att relatera till och prata med. Vi kristdemokrater anser att det skett en grav missbedömning av betydelsen för föräldrar att tillbringa tid, och mycket tid, tillsammans med sina barn. Uppfattningen att lite kvalitetstid för familjen, om den bara spenderas på rätt sätt, skulle kunna fylla samma funktion och möta barnets behov som kontinuerlig närvaro och uppmärksamhet, innebär inte bara en förlust för barnet, utan även för samhället i stort.

Kristdemokraternas familjepolitiska program innebär ett modernt och flexibelt stöd till alla småbarnsfamiljer, också de ensamstående familjerna. Våra grundläggande mål är rättvisa, valfrihet och möjlighet att ägna mer tid tillsammans med barnen. Detta kan uppnås genom att alla politiska beslut analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer. En flexibel, förlängd föräldraförsäkring utan tvångskvotering, kommunala vårdnadsbidrag och en utvidgad barnomsorgspong som även ger möjlighet för föräldrar att ta hand om enbart sina egna barn är kristdemokratiska förslag för en familjevänligare politik. Vår uppgift är inte att bestämma hur föräldrarna ska göra utan erbjuda valmöjligheter och undanröja hinder som står i vägen för en vardag anpassad för varje familjs unika villkor att få vardagen att gå ihop. Alla barn skall ha rätt att växa upp i trygga stabila familjer med föräldrar som har tid. Trygga föräldrar som ger sina barn just tid skapar trygga barn som blir trygga samhällsmedborgare. För många barn ligger detta idealtillstånd tyvärr långt från verkligheten. I den svenska debatten har det ofta ifrågasatts när en kvinna eller man valt att arbeta helt eller delvis i hemmet. Det nuvarande svenska skatte- och bidragssystemet är otillräckligt för att säkra föräldrars möjligheter att själva välja den balans mellan

förvärvsarbete och möjlighet till fortsatt karriär, i kombination med familjebildande, som passar just deras situation.

Vi ser positivt på att allt fler pappor väljer att ta ut sin del av föräldraförsäkringen. Barn behöver knyta an till båda föräldrarna. Samtidigt går det att konstatera att fäder tar ut betydligt mindre av föräldradagarna än mödrarna. Hur ansvaret för hemmet och föräldradagarna ska fördelas är dock inte en politisk fråga. Det måste varje familj själv få bestämma. Alla dagar ska fritt kunna överlåtas mellan föräldrarna; vi säger bestämt nej till kvotering i föräldraförsäkringen.

Kristdemokraterna ställer sig positivt till den jämställdhetsbonus som alliansregeringen införde som syftar till att öka ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen. Bonusen uppmuntrar föräldrar att dela lika och motverkar de ekonomiska hinder som kan finnas i vägen för ett jämnare uttag. Vi motsätter oss därför nuvarande regerings förslag att avskaffa jämställdhetsbonusen.

Arbetstid

Kristdemokraterna anser att arbetstiden måste betraktas ur ett livscykelperspektiv och ta hänsyn till de olika behov olika människor har i olika skeden av livet. Som 20-åring har man andra önskemål om arbetstidens omfattning och förläggning än när man är 35 eller 60 år. Arbetslivet måste vara förenligt med att vara förälder, odla ett intresse, vara aktiv i föreningsliv, driva eget företag vid sidan om en anställning och så vidare. Därför bör arbetstiden kunna variera under olika tider i livet.

En annan viktig grundsten är att skapa möjlighet för ett långvarigt deltagande i arbetslivet. Kristdemokraterna avvisar en generell arbetstidsförkortning. Den ekonomiska välfärdsförlust det skulle innebära om alla samtidigt skulle korta sin arbetstid skulle slå hårt mot företagen såväl som den enskilde.

Kvinnor arbetar deltid i betydligt högre utsträckning än män. Från att 45 procent av kvinnorna arbetade deltid 1987 har andelen minskat till 30 procent parallellt med att män som jobbar deltid gått från 6 procent till 11 procent under samma period (Pensionsfällan, Alecta). Trots de positiva förändringarna innebär deltidsfällan försämrade försörjningsvillkor och urholkade pensioner. Flest deltidstjänster finns inom offentlig sektor, hotell och restaurang samt handel, branscher som alla är utpräglat kvinnodominerade. Bland fackförbundet Kommunals medlemmar arbetar nästan 60 procent deltid. Trots att det i vissa branscher råder stor arbetskraftsbrist kvarstår problemet med de deltidsarbetande som vill ha högre sysselsättningsgrad. Under 2012 uppgav mer än var sjätte deltidsarbetande person att de ville och kunde arbeta mer. 2012 handlade det om 193 000 personer eller 4,1 procent av alla sysselsatta (SCB). En vanlig orsak är att deltidsarbetande inte klarar den egna försörjningen. Det är viktigt att de som

så önskar får möjlighet att gå upp i anställningsgrad och att nya tjänster som inrättas blir heltidstjänster.

Kristdemokraterna menar att offentlig sektor, det vill säga den politiskt styrda sektorn, har ett stort ansvar att tillskapa heltidstjänster. Offentliga sektorn bör också styra undan schemaläggande som innebär delade turer, där en vårdanställd jobbar i princip sju dagar i veckan, med sin ledighet spridd på några timmar på för- eller eftermiddagen istället för att få ordentliga kvällar och helger. Att gå fram med lagstiftning kan däremot skapa strukturella problem om den införs generellt inom alla sektorer. Detta är en fråga som bör kunna lösas lokalt inom kommuner och landsting/regioner.

Samtidigt som det är mycket viktigt att deltidsarbetande som vill arbeta heltid ges den möjligheten, är det lika viktigt, att den som vill gå ner i tjänstgöringsgrad av olika skäl bereds möjlighet till detta. Önskemålen ser olika ut i olika skeden av livet och bör tillgodoses i största möjliga utsträckning för att människor skall ha fungerande liv.

Lika lön för lika arbete

Vägen till ett jämställt samhälle är fortfarande lång. Inkomsterna fördelar sig olika mellan man och kvinna, skillnaderna tycks öka ju längre tid man arbetat. Om man helt bortser från faktorer som ålder, utbildningsnivå, sektor, näringsgren, företagsstorlek och tjänstgöringsomfattning, framträder ett lönegap på 10,8 procent mellan kvinnor och män. När kvinnors standardvägda lön mäts, det vill säga om hänsyn tas till skillnader i olika ålder, utbildning, arbetstid och yrkesval blir kvinnors lön i genomsnitt 95 procent av männens (2014, Medlingsinstitutet). Sedan varierar det oförklarliga lönegapet mellan olika arbetsmarknadssektorer med 8,1 procent för tjänstemän i privat sektor och 0,5 procent i kommunsektorn.

Variationerna öppnar också upp för förklaringsmodeller i decentraliserade/centraliserade avtal där särskilt den kommunala sektorn står ut med stora, centrala avtal – men också en generellt lägre lönebild. När Medlingsinstitutet ytterligare granskar det statistiska underlaget för lönegap med en regressionsanalys som tar hänsyn till ytterligare faktorer som ålder med en kontinuerlig variabel snarare än ett antal ålderskategorier, minskar det oförklarliga lönegapet ytterligare till 4,2 procent (Medlingsinstitutet), det vi kallar lönediskriminering. Som förklarligt lönegap spelar yrkeskategori som den i särklass viktigaste rollen till varför kvinnors löner är lägre än mäns. Den offentliga sektorn har lägre löneskillnader mellan könen, det är också angeläget att det arbetet fortskrider och verkar normerande för resten av arbetsmarknaden. Den offentliga sektorn präglas också av en markant eftersläpning i löner relaterat till övriga arbetsmarknadssektorer.

Förändringstakten för lönegapet är långsam, även om det börjat minska under den tid alliansregeringen släppt fram flera av de traditionellt kvinnodominerade sektorerna ur arbetsgivarmonopol och osäkra anställningar. Sveriges könssegregerade arbetsmarknad bör tillskrivas huvudanledningen till det lönegap som kan observeras mellan kvinnor och män.

Koncentrationen av kvinnor till specifika yrken och arbetsplatser leder till ett utbudsöverskott som pressar ner deras löner. Detta synliggörs tydligt inom vård- och omsorgssektorn där den offentliga sektorn utgör den enda köparen. Att den offentliga sektorn under alliansregeringen i högre utsträckning konkurrensutsatts har medfört att det tidigare arbetsgivarmonopolet inom vård- och omsorgssektorn luckrats upp. Under 2013 köpte kommunerna drygt 14 procent av den privata sektorn (ekonomifakta). Bemanningföretagen har också bidragit till att förändra situationen något. Det är av största vikt att de offentliga monopolen fortsätter brytas upp så att vård- och omsorgssektorn därigenom kan utvecklas bättre, och att anställda inom dessa yrken skall kunna välja mellan olika arbetsgivare.

Undersökningar som Medlingsinstitutet gjort visar hur nyexaminerade kvinnor i genomsnitt får lägre lön än män. En undersökning av 33 högskole- och universitetsutbildningar visar att kvinnor i större utsträckning än män går utbildningar som leder till överutbildning vid den första anställningen. Som överutbildad räknas den som studerat minst ett år mer än genomsnittet av de anställda i det yrke man har.

Medlingsinstitutet finner flera tänkbara förklaringar till varför kvinnor är sämre matchade till yrken i förhållande till sin utbildning jämfört med män. Dels utifrån kvinnors preferenser, att föredra närbelägna och mer flexibla jobb som då begränsar urvalet av jobb. En tänkbarhet är också att kvinnor i högre utsträckning än män är benägna att ta ett arbete med lägre kvalifikationskrav om alternativet är arbetslöshet. Vid sidan av dessa förklaringsmodeller resonerar också Medlingsinstitutet kring jobbdiskriminering där arbetsgivaren förmodar en högre frånvaro från kvinnor och därför erbjuder arbetsuppgifter där det skulle vara lättare att ta in en vikarie vid frånvaro, den typen av jobb innebär också en lägre lön. Dessa förmodanden bör motverkas för att främja en arbetsmarknad utan jobbdiskriminering.

Kvinnors arbetsmiljö

Kvinnor har varit överrepresenterade bland de sjukskrivna och förtidspensionerade i snart 30 år och lämnar också arbetslivet tidigare än män. I ljuset av de nu ökande sjukskrivningarna är det angeläget att adressera riktade insatser gentemot kvinnors hälsa i arbetslivet. För att minska skillnaderna i sjukskrivning och förtida utträde ur arbetslivet är det angeläget att Arbetsmiljöverket fortsätter sitt särskilda arbete med

kvinnors arbetsmiljö. Arbetsmiljöverket (AV) gavs under 2011 i uppdrag att utveckla och genomföra särskilda aktiviteter för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsrelaterade problem. Uppdraget pågick under perioden 2011–2014.

De slutsatser Arbetsmiljöverket drar utifrån det arbete som bedrivits, är att den könssegrerade arbetsmarknaden i väsentlig grad bidrar till att kvinnor löper större risk att drabbas av belastningsskador. Några av de förklaringar som lyfts fram är följande:

- Kvinnor och män inom samma yrke arbetar ofta med olika arbetsuppgifter och belastas därmed olika. Kvinnor arbetar i högre grad med ensidiga och repetitiva arbetsuppgifter eller med personförflyttningar.
- Kvinnor arbetar i högre grad med möten och kontakter med människor vilket ofta innebär en psykosocial belastning.
- När kvinnor och män arbetar med samma saker på samma arbetsplats belastas de ändå olika eftersom verktyg, skyddsutrustning på samma arbetsplats ofta inte är anpassade för kvinnor. Något som är vanligt inom yrken med tunga lyft. Många arbetsgivare och arbetstagare saknar tillräckliga kunskaper för att förebygga belastningsskador i sin verksamhet.

Det är angeläget att de förklaringar och slutsatser som dragits till följd av det arbete som myndigheten genomfört, adresseras i det vidare arbetet. Med de insikter som finns om kvinnors ohälsa bör myndigheten utveckla verktyg för arbetsgivare att kartlägga om och hur kvinnor och män exponeras i olika grad på arbetsplatsen som riskfaktor för sjukskrivning. Kristdemokraterna vill därför anslå tre miljoner från 2017 och för de följande åren 2018 och 2019 till detta syfte.

Lika möjligheter för fritidsintressen

Det är viktigt att kvinnor och män, pojkar och flickor ges likvärdiga möjligheter och förutsättningar att utöva aktiv idrottsverksamhet. Även om positiva tendenser kan skönjas, så tilldrar sig kvinnoidrotten fortfarande ett betydligt mindre intresse än motsvarande idrott för män. Det gäller såväl i massmedia som vid fördelning av anslag. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågors årliga studie av unga och jämställdhet visar hur killar redan i unga år är mer aktiva än tjejer inom föreningsidrotten, och att skillnaderna därefter tilltar under ungdomsperioden. Arbetet med att påskynda idrottens jämställdhetsarbete är mycket viktigt. Både mäns och kvinnors kunskaper, erfarenheter och värderingar bör tillvaratas och påverka idrottens utveckling.

Kommuner måste beakta balansen i hur deras fördelning av bidrag till föreningar och organisationer görs. Det är uppenbart att dans och ridning, vars utövare till största delen är tjejer, oftast har svårare att hävda sina intressen gentemot de idrotter som av tradition

haft fler manliga utövare; fotboll och ishockey är två tydliga exempel. Liknande problem finns givetvis för andra kvinnodominerade idrotter som till exempel simning.

Hemarbete och anhörigvård

Hemarbete måste få ett meritvärde på arbetsmarknaden. Hemarbete med barn måste betraktas som den viktiga samhällsinsats det faktiskt är. Hemarbete ställer stora krav på organisation, simultankapacitet och ekonomisk planering. Ska fler män lockas att ta ett större ansvar för det obetalda hemarbetet och omsorgen om barnen måste statusen för hemarbete höjas på olika sätt.

En speciell form av arbete i hemmet är anhörigvård. Detta arbete kan också ske i annans hem. Anhörigvård utförs oftare av kvinnor än män. Inte heller detta ofta mycket krävande arbete, genererar pensionspoäng eller värderas som meritgrund.

Kristdemokraterna anser att detta måste förändras.

Uppdraget som familjehem och fosterförälder måste godkännas som ett arbete med rätt till social, ekonomisk och rättslig trygghet. Kammarrätten i Göteborg fastställde med målet 2457-04 att en kvinna med jourfamiljehem kunde tillgodoräknas sig tiden som arbetsvillkor för bedömning av a-kassa. Alliansregeringen förändrade också med proposition 2009/10:49 möjligheterna för personer med uppdrag som familje- eller jourhem att under vissa förutsättningar ges rätt till överhoppningsbar tid vid bestämmande av ramtid. Kristdemokraterna anser att familjehemmen utför en mycket viktig uppgift och att uppgiften som fosterförälder bör betraktas som förvärvsarbete i fler avseenden än vad som nu avses.

Våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor, i nära relationer och i övriga situationer, är det yttersta uttrycket för bristen på jämställdhet i ett samhälle. Det är helt oacceptabelt att någon ska behöva leva med risken att utsättas för våld.

I den kartläggning Brå gjorde 2014 framträdde att ungefär lika stora andelar kvinnor och män (7,0 respektive 6,7 procent) under 2012 blev utsatta för någon typ av psykiskt eller fysiskt våld av en aktuell eller tidigare partner minst en gång. Däremot är det vanligare att kvinnor uppger att de blev utsatta upprepade gånger. Det är också betydligt vanligare att kvinnor blir utsatta för grov misshandel som leder till behov av sjukvård. Nationellt centrum för kvinnofrid gjorde samma år en befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa, där de fann att 14 procent av kvinnorna och fem procent av männen någon gång efter 18 års ålder hade blivit utsatta för fysiskt våld eller hot om fysiskt våld i en pågående eller avslutad parrelation.

Tjugo procent av kvinnorna och åtta procent av männen uppgav att de utsatts för upprepat och systematiskt psykiskt våld av en aktuell eller tidigare partner.

Vi vill stärka stödet till kvinno- och mansjourerna och öka resurserna till utbildning kring våld i nära relationer och hedersrelaterat våld bland personal inom stat, kommun och landsting. Därför matchar vi i vårt budgetalternativ regeringens anslagshöjning med en årlig anslagshöjning på 100 miljoner kronor till stöd för de ideella tjej-, kvinno- och mansjourerna. Två av dessa miljoner bör avsättas för att stödja de organisationer som arbetar för att utveckla brottsofferverksamhet riktad till homosexuella, bisexuella och transpersoner som utsatts för våld i en nära relation. Det är i arbetet med att skydda de utsatta angeläget att tillgången till rehabilitering för dem som utövar våld är tillgänglig och bra.

Psykiskt, fysiskt och sexuellt våld kan under inga omständigheter accepteras eller ursäktas. Sexuellt våld bidrar till ojämställdhet mellan kvinnor och män i samhället i stort, inte bara i den nära relationen. Var fjärde kvinna är rädd när hon är ensam ute på kvällen. Var tionde kvinna går inte ens ut i sitt eget bostadsområde på kvällarna. Det är framför allt äldre kvinnor som är oroliga för att utsättas för brott. Och även om andelen otrygga kvinnor minskar, är skillnaderna mellan hur män och kvinnor känner stor.

Under 2014 anmäldes enligt Brottsförebyggande rådet 20 300 sexualbrott, varav 6 700 rubricerades som våldtäkt. Ungefär hälften av alla personer som utsatts för sexualbrott har blivit det mer än en gång. En våldtäkt kan skada en person allvarligt fysiskt men framförallt det psykiska lidandet är allvarligt. Många upplever rättsprocesserna i dessa mål som en ytterligare kränkning. En samtyckeslagstiftning har länge diskuterats och alliansregeringen tillsatte en utredning under 2014 som förväntas presentera sina slutsatser under 2016. Syftet med ett lagförslag är att lagen förändras så att ett krav på samtycke införs vid sexuella handlingar. Det ska inte vara lagligt att utföra sexuella handlingar med någon som inte själv vill det.

Så mycket som var tredje äldre kvinna är orolig och otrygg, jämfört med endast en procent av männen (Brå). Rädslan för att bli utsatt inskränker flickors och kvinnors livsutrymme. Hur det offentliga rummet fysiskt är planerat i fråga om belysning, arkitektur spelar roll för känslan av trygghet, vilken synlighet polisen har i gaturummet och hur tillgänglig ordningsmakten är när de tillkallas spelar också en stor roll. Förutom att skydda och bistå dem som utsätts måste samhället konfrontera de bakomliggande värderingar och attityder som bidrar till våldsutövandet.

Krafttag mot den psykiska ohälsan bland barn och unga

Den ökande psykiska ohälsan hos barn och unga är ett av vår tids största samhällsproblem. Enligt Socialstyrelsen uppger alltfler ungdomar psykiska besvär som

oro eller ångslan. Det är framförallt depressioner, ångestsjukdomar och missbruk som ökar. Det har också skett en ökning bland ungdomar som behöver sjukhusvård på grund av psykisk sjukdom.

Den största patientgruppen är 15–24-åriga kvinnor. Inläggningarna ökade mest bland dem och fördubblades 1992–2010. Bland de framträdande orsakerna märks ångest och depression. Ungdomar självskadar sig också i högre grad och sedan 90-talet ökar självskadebeteende mest bland dem – i synnerhet bland unga kvinnor.

Under 2000-talet har antalet självmordsförsök bland unga ökat med drygt 40 procent. I flera uppmärksammade fall har barn hetsats av andra på nätet till att avsluta det egna livet.

Situationen för de här grupperna kan förebyggas genom att stärka de strukturer och gemenskaper som barn och unga finns i, såsom familj och skola, och genom att underlätta etablering på arbetsmarknaden. Tillgången till vård för de unga som drabbas av psykisk ohälsa behöver också stärkas.

Våra unga mår helt enkelt inte så bra som de, materiellt sett, har det.

Barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa är ett högt prioriterat område för Kristdemokraterna. Det finns flera åtgärder som behöver vidtas för att stoppa utvecklingen och att försöka vända den.

Vi vill öka tillgängligheten till förebyggande arbete och den så kallade första linjen (primärvården, elevhälsan, ungdomsmottagningar). Större och mer samordnade insatser krävs. Föräldrar, socialtjänst, skola/elevhälsa, BUP och övrig sjukvård behöver samarbeta bättre. Målsättningen är sammanhållna förebyggande insatser som de aktörer som är involverade i barnets vardag deltar i och bidrar till.

Elevhälsan måste rustas långsiktigt för att bättre kunna möta och stödja barn och unga med psykisk ohälsa. Kristdemokraterna föreslår att en elevhälsogaranti införs så att man får kontakt med elevhälsan inom ett dygn. Vi avsätter därför totalt 250 miljoner kronor för detta ändamål, d.v.s. 50 miljoner kronor utöver regeringens föreslagna satsning. Det innebär i förlängningen också att resurser inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien kan frigöras och användas för de barn och unga som har mer omfattande behov.

I regeringsställning var Kristdemokraterna pådrivande för en förstärkt vårdgaranti inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien. Vi arbetade även med att korta väntetiderna till barn- och ungdomspsykiatrien bland annat genom överenskommelser med SKL och genom prestationsbaserat medel. Men vi vill korta väntetiderna till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien ytterligare.

Några säkra svar på vad som är orsak till den mörka utvecklingen med ökad psykisk ohälsa finns inte idag. Vi vill därför att det genomförs en bred utredning för att

kartlägga och undersöka orsakerna. Vi vill även ta fram en handlingsplan med bland annat förebyggande åtgärder. Denna handlingsplan kan även omfatta hur arbetet med första linjens sjukvård i kommuner och landsting kan förbättras. Vi avsätter 50 miljoner kronor för att en kartläggning och åtgärdsplan ska genomföras.

Med tanke på föräldrarnas centrala roll i sina barns liv vill vi att kommunerna blir skyldiga att erbjuda minst ett föräldrastödsprogram under barnens uppväxt. Föräldrastöd har visat sig ha positiv inverkan på relationen mellan förälder och barn och har bevisad positiv effekt när det gäller att minska framtida problem. Kristdemokraterna avsätter 76 miljoner kronor för detta ändamål.

Stöd till brottsoffer

Enligt Brå (Brott i nära relationer, 2014) är det ungefär lika stora andelar kvinnor och män (7,0 respektive 6,7 procent) som uppger att de under 2012 blev utsatta för någon typ av psykiskt eller fysiskt våld av en aktuell eller tidigare partner minst en gång. Däremot är det vanligare att kvinnor uppger att de blev utsatta upprepade gånger. Det är också betydligt vanligare att kvinnor blir utsatta för grov misshandel som leder till behov av sjukvård.

Ett tidigt och tydligt brottsofferstöd är viktigt för att den som befinner sig i utsatthet ska förmå sig att gå igenom rättsprocessen och för en ökad chans att förebygga upprepat våld. I samband med våld i nära relationer är det angeläget att Polisen alltid utreder behovet av besöksförbud och andra personskyddsåtgärder. Socialtjänsten bör också särskilt uppmärksamma barn som bevittnar våld mot närstående och då utreda frågor kring vårdnad och umgänge.

Att erbjuda även våldsutövaren stöd och insatser att förändra sitt beteende är en viktig del i arbetet med att förebygga och motverka våld i nära relationer.

Under åren som Alliansen regerade infördes nya, skärpta regler för kontaktförbud. Möjligheten att kombinera ett kontaktförbud med fotboja infördes samtidigt. Straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning har skärpts. Arbetet för bättre kunskaper om och metoder för att förebygga, ingripa och utreda våld i nära relationer har varit omfattande. En nationell samordnare kunde under sommaren 2014 överlämna ett 50-tal förslag för det fortsatta arbetet.

Vi behöver dock gå vidare och införa en nollvision mot våld mot kvinnor för hela samhället. I den utredning som tillsattes av alliansregeringen i februari 2014 och presenterades under sommaren 2015 belystes stora lokala och regionala skillnader i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Utredningen efterlyste också större fokus på våldets orsaker och förebyggande åtgärder. Med utredningen följde en strategi för perioden 2016–2025 utifrån åtta långsiktiga mål och regelbundna uppföljningar.

Kompetens om vålds- och sexualbrott mot kvinnor måste öka inom samtliga myndigheter. Samarbetet mellan rättsväsendet och berörda myndigheter behöver intensifieras och utvecklas och handläggningen bli effektivare. Utbildning av polis, åklagare och domare behöver öka och kunskaperna om orsakerna till våldsbrott mot kvinnor och om hur våldet påverkar offret ska vara ett prioriterat område. Landets kvinnojourer och mansjourer ska ses som en stor tillgång och resurs.

Under de senaste 20-tal åren har antalet polisanmälda våldtäkter mer än fyrdubblats i Sverige. Lagändringar har från år till år ökat anmälningsbenägenheten, mellan 2013 och 2014 ökade antalet anmälda sexualbrott med 15 procent (Brå). Under 2013 uppgav 1,3 procent att de blev utsatta för sexualbrott under 2013, vilket motsvarar ungefär 98 000 personer av befolkningen (16–79 år) (Nationella Trygghetsundersökningen 2014).

I juli 2013 skärptes sexualbrottslagstiftningen och bland annat utvidgades våldtäkt till att omfatta de fall där offret reagerar med passivitet. Dessvärre är det fortfarande alltför få brott som utreds ordentligt och där lagföring kommer till stånd. Mörkertalet för alla sexualbrott är mycket stort, även för våldtäkter (Brå). Många kvinnor som blivit utsatta för en våldtäkt väljer att inte anmäla brottet. Detta beror på många saker. Det kan handla om misstro mot statliga institutioner, att kvinnan upplever att en anmälan och eventuell rättegång innebär alltför stora personliga kostnader eller att kvinnan är rädd för att utsättas för repressalier från gärningsmannen. Det är viktigt att samhällets och rättsväsendets attityd gentemot våldtäktsoffer förändras genom ökad kunskap och att rättsprocessen ska granska förövarens beteende i samband med en våldtäkt och inte offrets. Det är bra att regeringen nu på allvar utreder frågan om samtyckeslagstiftning. Kristdemokraterna anser det hög tid att införa någon form av samtyckeslagstiftning.

Internet har också blivit en ny arena för hat, hot och kränkningar, som sprids på bloggar och andra forum. Genom sociala medier kan bilder och information enkelt delas. Det innebär att kränkningar och hot kan få en stor spridning. Uppgifter och bilder på internet är enkelt sökbara och kan finnas kvar i all framtid. Att bli uthängd på nätet kan innebära en stor psykisk påfrestning för den som utsätts. Kränkningarna kan ske i ett sammanhang av trakasserier som pågår även utanför internet. Det kan handla om förföljelse från en tidigare partner. Det händer exempelvis att intima bilder eller videor sprids utan samtycke från den som stått framför kameran.

Både 2012 och 2014 gjordes lagändringar som skulle göra det lättare att spåra och åtala anonyma nätmobbare. Under sommaren 2014 medverkade vi till att ge lagmannen Gudrun Antemar i uppdrag att utreda hur lagstiftningen om bland annat olaga hot och ofredande kan moderniseras. Dagens lagstiftning är föråldrad och fränsprungen den tekniska utvecklingen. För att stoppa spridningen av det anonyma hatet överväger utredaren att göra sajter som Facebook och Ask.fm ansvariga för kränkningar som

sprids utan att tas bort. Kristdemokraterna förordar detta ansvar då det skulle bidra till ett självsanerande ansvarstagande hos sajterna.

Polis, åklagare och trygghetspaket

Det är av största vikt att åtgärder vidtas som dels förebygger våldet, dels säkerställer den misshandlade kvinnans trygghet och säkerhet. För att detta ska kunna uppnås måste samarbetet mellan berörda myndigheter fördjupas och handläggningen bli effektivare. Välutbildade poliser med kunskaper om orsakerna till våldsbrott och om hur våldet påverkar offret kan positivt bidra till kvinnans fortsatta agerande och hennes möjligheter att bli av med det ständiga hotet om misshandel. Både polis och åklagare kan fortfarande göra mer i arbetet med att bekämpa våldet mot kvinnor. Hela rättskedjan måste arbeta snabbare och effektivare.

Vikten av dokumentering och bevissäkring är stor. Det ska finnas tillgång till en videokamera i varje polisbil för dokumentering av misshandelsskador och brottsplatser. Hotade kvinnor ska, utan väntetid, erbjudas trygghetspaket och larm. Hotade kvinnor kan även erbjudas rätten att bära och använda pepparsprej.

Hedersrelaterat våld och kvinnlig könsstympning

Hedersrelaterat brott utgör grova kränkningar av mänskliga rättigheter och brott mot internationell lagstiftning (FN:s kvinnokonvention). Många som är utsatta för hedersbrott vänjer sig vid att utsättas för kontroll, trakasserier och våld av släktingar och som de aldrig anmäler. Förekomsten av dessa brott hamnar ofta utanför brottsstatistiken och mörkertalet är utbredd. Alliansregeringen tog frågan på allvar och skärpte straff för tvångsgifte och barnäktenskap från och med 1 juli i år.

Enligt Brottsförebyggande rådet görs 300 anmälningar till polisen i sådana ärenden per år.

Frågan får allt större uppmärksamhet och alliansregeringens arbete för att öka kunskapen har varit välkommet. År 2007 presenterade alliansregeringen en handlingsplan för mäns våld mot kvinnor som inkluderade hedersbrott, vilket var ett steg i rätt riktning.

Idag saknas en särskild lagstiftning om hedersbrott. Detta innebär att brottsoffer – allt som oftast en kvinna, ibland även män eller hbt-personer – försvinner i brottsstatistiken och att samhället saknar en heltäckande uppfattning om problemets omfattning.

Vi måste få en påföljd som verkar avskräckande för förövaren och som också för brottsoffret skulle innebära en möjlighet till högre skadeståndsanspråk. Därmed skulle det bli lättare för polisen att arbeta förebyggande då brottet skulle tas på större allvar, och lagstiftningen skulle med en särskild brottsrubricering ha en avskräckande effekt. En lagstiftning om hedersbrott skulle även förbättra förutsättningarna att straffa fler

personer än en. Motivet till hedersbrott särskiljer sig från andra brott på det sättet att många oftast är involverade i brottet.

Under en tid har ett antal vittnesbörd och rapporter ackumulerats om hur företrädesvis kvinnor i förorter får sina liv begränsade av fundamentalister. Män – det är i allmänhet män – tar sig rätten att ha åsikter om hur kvinnor klär sig, vad de gör och hur de lever sina liv. Det talas om att förtryckarkulturer etablerar sig i Sverige.

Denna form av hederskultur är inte förenlig med ett fritt och demokratiskt samhälle. Kvinnor och män som hålls tillbaka och kontrolleras i hederns namn kan inte leva sina liv och förverkliga sina drömmar och nå sin fulla potential.

Förutom att de blir utsatta för hot och misshandel blir dessa personer också kontrollerade och kränkta på andra sätt, av gärningsmännen men även av andra personer i dess närhet.

Förtrycket innebär att de inte tillåts träffa vem de vill, inte klä sig eller sminka sig som de vill och telefon- och datoranvändande kontrolleras.

Situationen för flickor och unga kvinnor som hotas och kontrolleras av sina anhöriga behöver särskilt uppmärksammas och beivras av samhället. Vi får inte tillåta framväxten av parallella samhällen där klantillhörighet och släktheder väger tyngre än friheten att röra sig fritt, älska vem man vill och klä sig som man vill. Hedersrelaterat våld är inget hedersamt; de är fruktansvärda brott.

Det behövs större resurser för skyddade boenden så att de flickor och unga kvinnor som är i behov av skyddat boende kan få tillgång till det omgående. Det behövs också en större kunskap om de allvarliga inskränkningarna som hedersrelaterade strukturer innebär för i synnerhet kvinnors frihet.

Ett uttryck för hederskulturens krav i förening med en destruktiv tradition är problemet med kvinnlig könsstympning. Trots att det är förbjudet i Sverige och att Sverige inte har några regler om dubbel straffbarhet vad gäller kvinnlig könsstympning, förekommer det att svenska flickor stympas och att ingen straffas för det fruktansvärda brott som begås. Det är beklagligt att den lagskärpning som riksdagen beslutade om för flera år sedan ännu inte har fått genomslag vad gäller att förbättra situationen för de flickor som lever under hot om att utsättas för könsstympning. Socialstyrelsen har haft i uppdrag att bl.a. beräkna antalet flickor och kvinnor som är könsstympade eller riskerar att bli utsatta för könsstympning samt ta fram information om kvinnlig könsstympning anpassad till hälso- och sjukvårdspersonal (S2013/06130/FS). Socialstyrelsen uppskattar att närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige kan ha varit utsatta för någon typ av könsstympning, varav cirka 7 000 är flickor under 18 år. Härtill har man uppskattat att antalet flickor som riskerar att utsättas för könsstympning uppgår till omkring 19 000. Socialstyrelsen har definierat riskpopulationen som flickor under 18 år födda i Sverige av en kvinna som är född i ett land där könsstympning är vanligt förekommande. Som en del i uppdraget har Socialstyrelsen tagit fram

kompetenshöjande material till personal i hälso- och sjukvården som möter flickor och kvinnor som blivit eller riskerar att bli könsstympade samt handledningsmaterial för samhällskommunikatörer i deras möte med nyanlända till Sverige. Uppdraget redovisades den 15 januari 2015.

Andra allvarliga brott är tvångsäktenskap och barnäktenskap vilka kriminaliserades av Alliansen under vår regeringstid.

Det är också angeläget att samhällets olika institutioner markerar mot tendenser där hederskultur reducerar flickors och kvinnors handlingsfrihet så att de inte får delta i skolinslag eller ha egen fritid. Exempel på detta är självutnämnda grupper som ser som sin uppgift att utkräva sedlighet i det offentliga rummet i fråga om klädsel eller när flickor inte får ha vänskapliga relationer med jämnåriga pojkar.

Tillhörighet i en klan eller släkt får inte väga tyngre än medborgarskap i ett modernt samhälle. Hedersrelaterade brott utgör grova kränkningar av mänskliga rättigheter och brott mot internationell lagstiftning (FN:s kvinnokonvention). Förekomsten av dessa brott hamnar ofta utanför brottsstatistiken och mörkertalet är utbrett. Alliansregeringen tog frågan på allvar och skärpte straff för tvångsgifte och barnäktenskap.

Kristdemokraterna vill gå längre och sätta hedersbrott under en särskild brottsrubricering. Det skulle på ett bättre sätt än idag betona allvaret i hedersbrotten, öka den avskräckande effekten för den skyldige och innebära en möjlighet till högre skadeståndsanspråk. I hedersbrotten är kränkningen av den personliga friheten större än vid andra brott och brottet har ofta pågått under väldigt lång tid. Friheten kringkärs inte vid enstaka tillfällen utan kontinuerligt.

Samhället måste på ett tydligare sätt stödja familjen. Det blir lätt spänningar i en familj där föräldrarna har rötterna i det gamla hemlandet samtidigt som barnen allt mer blivit en del av familjens nya hemland. Dessa konflikter måste uppmärksammas av sociala myndigheter, i familjerådgivning och i skolans samlevnads- och sexualundervisning. Det finns modeller för att arbeta konkret med detta utan att utsätta flickan, som det oftast rör sig om, för ökat hot. Exempel på det är Kruton som är en stödverksamhet och boende för tjejer utsatta för hedersrelaterat våld, och som är verksam i Stockholm.

Under alliansregeringens försorg kunde länsstyrelserna under åren 2011–2014 fördela 120 miljoner kronor till stöd för insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck i länen. Arbetet som följde har bidragit till att kunskapsnivån i landet ökat och blivit mer likvärdig.

En stödtelefon inrättades också dit yrkesverksamma, ideellt verksamma och enskilda kan ringa för att få råd och vägledning i valet av akuta, förebyggande och uppföljande insatser. Under 2014 inkom samtal som rörde 255 personer i 187 ärenden. Samtalen

handlar företrädesvis om flickor under 18 år och unga kvinnor som utsätts för olika typer av våld, kränkningar, begränsningar och kontroll.

Människohandel

Handeln med fattiga kvinnor och barn måste betecknas som en sexualiserad slavhandel. Sexköpsmarknaden som slavarna måste arbeta på bygger på den efterfrågan som är etablerad i Sverige och andra delar av världen. Enligt SVT-programmet Kalla faktas beräkningar från avsnittet som sändes 3 november 2013 köper enbart i Stockholmsområdet cirka 250 000 personer sex på internet. Utbudet av prostituerade möter inte den stora efterfrågan, något som bidrar till att trafficking får förutsättningar att växa. Så kallad trafficking, är en internationell handel med bland annat sexuellt utnyttjande i prostitution, bordellverksamhet och framställning av pornografi. Globalt sett förs mellan 600 000 och 800 000 människor över internationella gränser som ofrivilliga slavar; av dessa är 20 procent barn. När priset på en människa som slav jämförs 1809 till 2009 konstateras att en människa i dagens värde kostade 40 000 dollar. År 2009 är priset för en slav 90 dollar. Trafficking är den tredje största internationella brottsverksamheten efter droger och vapensmuggling (CNN). Rikskriminalpolisens beräkningar tyder på att mellan 400 och 600 kvinnor per år transporteras till Sverige för sexuell exploatering.

Sedan 1999 är det i Sverige förbjudet att betala för en sexuell förbindelse. Denna sexköpslag har utvärderats och slutsatsen är att förbudet är viktigt för att förebygga och bekämpa såväl prostitution som människohandel. Förbudet fungerar också som en barriär mot människohandlare att etablera sig i Sverige. Poliser och socialarbetare uppger att Sverige anses vara ”en dålig marknad” i detta avseende. Därför ska Sverige verka för att andra länder kan ta efter vårt exempel.

En utredning tillsattes av alliansregeringen 2014 i syfte att utvärdera nuvarande lagstiftning, granska hur de brottsbekämpande myndigheterna arbetar med brottstypen och se över dagens straffskala för köp av sexuell handling med barn. Uppdraget ska redovisas senast den 9 mars 2016.

Kristdemokraterna ser mycket allvarligt på den förnedrande människohandel som pågår och anser att snara insatser bör ske på olika nivåer. Målet skall vara att skydda och hjälpa offren och samtidigt upptäcka och straffa förövarna. För detta krävs det bland annat mer resurser till polisen som skall utreda människohandelsbrott. För att kunna komma i kontakt med, förstå och hjälpa offer för människohandel krävs att man i större utsträckning tillvaratar frivilligorganisationers erfarenhet och kunskap om dessa offer. Vi kristdemokrater ställer oss bakom kravet att Sverige snarast ska tillämpa artikel 13 i Europarådets konvention och erbjuda offret en villkorslös reflektionsperiod av vila och

återhämtning i minst 30 dagar. Under denna tid ska inte offret kunna utvisas. Sverige följer inte denna regel idag utan ställer ofta motkrav på vittnesmål eller liknande. Sverige bör snarast följa Europarådets uppmaning om att införliva reflektionstiden i svensk lag.

Désirée Pethrus (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Penilla Gunther (KD)

Robert Halef (KD)

Aron Modig (KD)

Caroline Szyber (KD)